

UCHWAŁA Nr/...../2017
RADY MIEJSKIEJ W ŻŁOTYM STOKU
z dnia lutego 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2022.

Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), **Rada Miejska w Żłotym Stoku uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2022 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Żłotego Stoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Liliana Woźny

Uzasadnienie

Konieczność opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika wprost z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.). Program ma stanowić podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które będą podejmowane w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dokument wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do zniwelowania problemu przemocy w rodzinie w gminie oraz zminimalizować jego skutki.

Załącznik do Uchwały Nr/2017
Rady Miejskiej w Złotym Stoku z dnia 2017 r.
w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2017 – 2022

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) nakłada na samorządy gmin w tym obszarze następujące działania:

- 1) Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Nadrzędnym celem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2017-2022 jest ograniczenie na terenie gminy Złoty Stok skali problemu, jakim jest przemoc domowa. Cele szczegółowe, jakie będą bezpośrednio osiągnęte, odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, istotne dla jego właściwego zrozumienia oraz planowania działań w zakresie profilaktyki i działań naprawczych w obszarze przemocy w rodzinie. W części diagnostycznej ukazano skalę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Złoty Stok.

Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Złoty Stok i będzie realizowany przez wszystkie instytucje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oczekuje się, że przyczyni się on do stworzenia zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

ograniczenia zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Złoty Stok.

I. Teoretyczne podstawy zjawiska przemocy w rodzinie.

1. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna, jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, odbywa się w warunkach nierównowagi sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy, a ofiara słabsza, narusza prawa i dobra osobiste, sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.), powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.
2. Rodzaje przemocy:
 - 1) przemoc fizyczna – to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest popychanie, obezwładnianie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu,
 - 2) przemoc psychiczna – sprawowanie przez sprawcę kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, zabraniam dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów,
 - 3) przemoc seksualna – to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowane praktyki seksualne i pieszczoty, sadyistyczne formy współżycia,
 - 4) przemoc ekonomiczna – to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu, okradanie, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny,
 - 5) zaniechywanie – niezaspokajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych dziecka, osoby starszej, czy niepełnosprawnej, odrzucenie emocjonalne.
3. Na występowanie zjawiska przemocy w rodzinie ma wpływ wiele różnych czynników. Prawdopodobieństwo jej wystąpienia zwiększają następujące czynniki:
 - 1) normy społeczne i kulturowe – w wielu środowiskach istnieje przekonanie o dominacji mężczyzn nad kobietami, o prawie rodziców do dominacji nad dziećmi, występuje przyzwolenie na stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, istotną siłą posiadają normy związane z prywatnością rodziny, przekonanie, iż „w sprawie rodzinne nie należy się wtrącać”,
 - 2) alkoholizm – nadmierne spożywanie alkoholu, alkohol ogranicza możliwość kontroli własnego zachowania, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania

- złością i gniewem, powoduje zaburzenia percepcji i oceny rzeczywistości,
- 3) status ekonomiczny – stres związany ze zbyt niskimi zarobkami, bezrobociem lub zagrożeniem utratą pracy,
 - 4) dziedziczenie wzorca przemocy – bycie ofiarą lub świadkiem przemocy w dzieciństwie zwiększa prawdopodobieństwo stosowania przemocy w życiu dorosłym,
 - 5) osobowość osoby doznającej przemocy - czyli brak zdolności jednostki do przystosowania się do zmieniających się warunków środowiskowych i utrzymywania optymalnego poziomu funkcjonowania psychospołecznego,
 - 6) osobowość sprawcy – chęć dominacji, wrodzona lub nabyta skłonność do agresji, nieufność, zazdrość, brak empatii, niska wrażliwość, niskie poczucie własnej wartości, obawa przed odrzuceniem i utratą rodziny.
4. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem wysoce szkodliwym dla osoby jej doświadczającej. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, które występują bezpośrednio po akcie przemocy fizycznej lub seksualnej, powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają długotrwałego i profesjonalnego leczenia.

II. Podstawa prawna Programu.

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz.1390),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2016 r., poz. 930 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. 2016 poz. 1137 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082),
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245),
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P.2014, poz.445)

III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Złoty Stok.

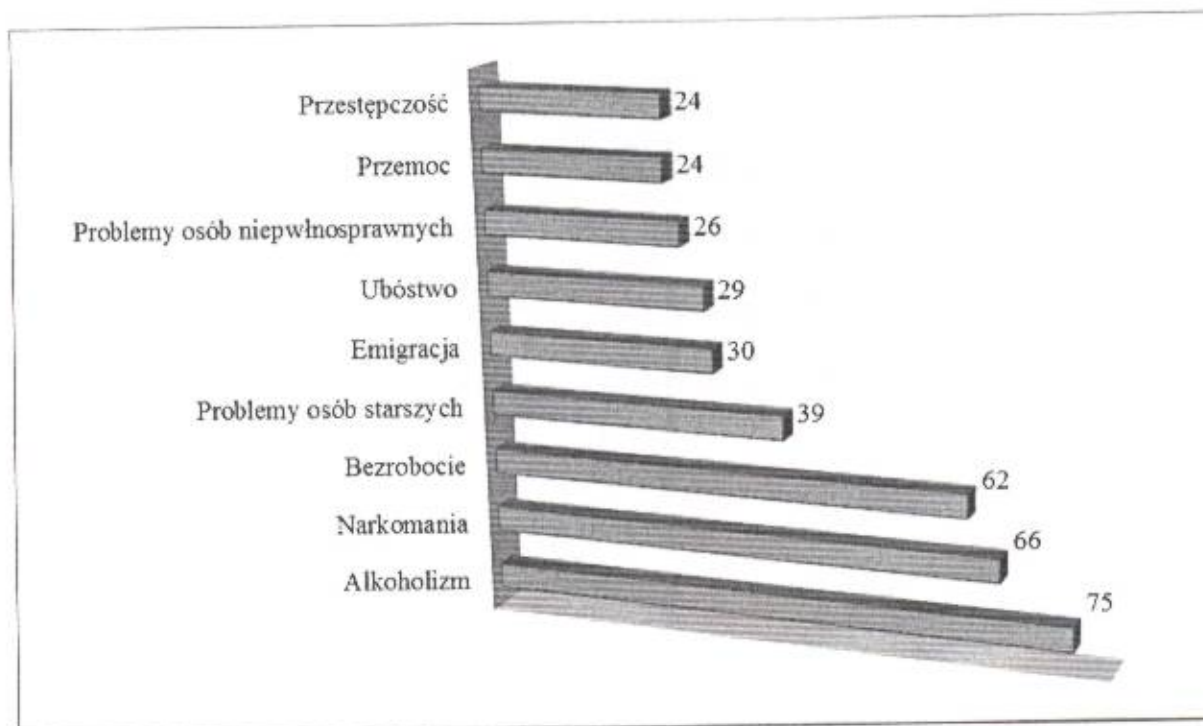
Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Złoty Stok została opracowana w grudniu 2016 roku na zlecenie gminy Złoty Stok. Dane obiektywne pochodzące z gminnych statystyk zostały uzupełnione subiektywną oceną problemów społecznych gminy dokonaną przez jej mieszkańców.

Opinie mieszkańców na temat problemów gminy, uzyskane zostały w drodze badań ankietowych przeprowadzonych na terenie gminy, wśród grup reprezentujących lokalne środowiska.

Z przeprowadzonych badań wynika, że problem związany ze stosowaniem przemocy jest przedstawiany na jednej z ostatnich pozycji badanych w kolejności istniejących problemów społecznych w gminie Złoty Stok.

Istotne problemy społeczne w opinii mieszkańców gminy Złoty Stok

(Źródło: Badania ankietowe Ośrodka Profilaktyki Społecznej)

Koordinacją działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Do zadań Zespołu należy integrowanie i koordynowanie działań jednostek, podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie przeciwdziałających temu zjawisku,
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Indywidualnymi przypadkami występowania przemocy zajmują się grupy robocze, które są zwolywane na skutek zgłoszeń lub podejmowanych interwencji wszczynających procedurę „Niebieskiej Karty”.

Zadaniami grupy roboczej są:

- 1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- 2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których występuje przemoc,
- 3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których występuje przemoc oraz efektów tych działań.

*Ilość rodzin, w których zaistniało zjawisko stosowania przemocy
latach 2015 - 2016 potwierdzone procedurą „Niebieskiej Karty”*

(Źródło: dane od Zespołu Interdyscyplinarnego)

	2015 r.	2016 r.
Liczba rodzin, w których istnieje zjawisko przemocy w rodzinie - prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”	15	16
Liczba osób w rodzinach	46	49
Liczba zamkniętych „Niebieskich Kart” w tym:	7	4
1) na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy,	6	2
2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań.	1	2

Przyczyny przemocy domowej w opinii mieszkańców Gminy Złoty Stok

(Źródło: Badania ankietowe Ośrodka Profilaktyki Społecznej)

Jakie są przyczyny przemocy domowej w Pana/Pani opinii?	
problem uzależnienia od alkoholu i/lub narkotyków	98%
bezrobocie	82%
brak pieniędzy, środków do życia	71%
nieumiejętność radzenia sobie z problemami	67%
złe wzorce zachowania wyniesione z domu rodzinnego	63%

Ponadto wśród innych przyczyn przemocy domowej wskazano: „porażki życiowe”, „niespełnione ambicje”, „przekonanie o własnej nieomyślności”, „przekonanie, że to jest dozwolone”, „impulsywność”, „brak kultury” oraz „chamstwo”.

Badanych proszono również o opinię w sprawie dwóch zagadnień: przemocy wobec kobiet na terenie gminy oraz przemocy wobec dzieci na terenie gminy:

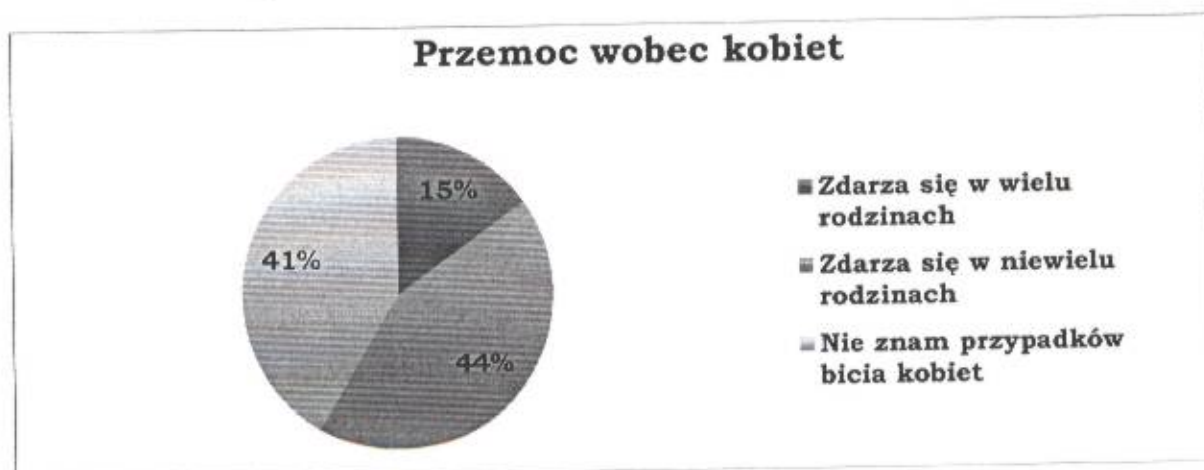
- 41% ankietowanych nie zna przypadków przemocy wobec kobiet,
- 44% uważa, że przemoc zdarza się w niewielu rodzinach,
- 15% jest zdania, że zdarza się w wielu rodzinach.

Następnie badani odpowiadali na pytanie, czy znają przypadki bicia dzieci przez rodziców lub opiekunów.

- 9% badanych zna wiele takich przypadków,
- 32% badanych uważa, że przypadki bicia dzieci w gminie występują, ale są to pojedyncze sytuacje.
- 59% badanych nie słyszała o przypadkach bicia dzieci.

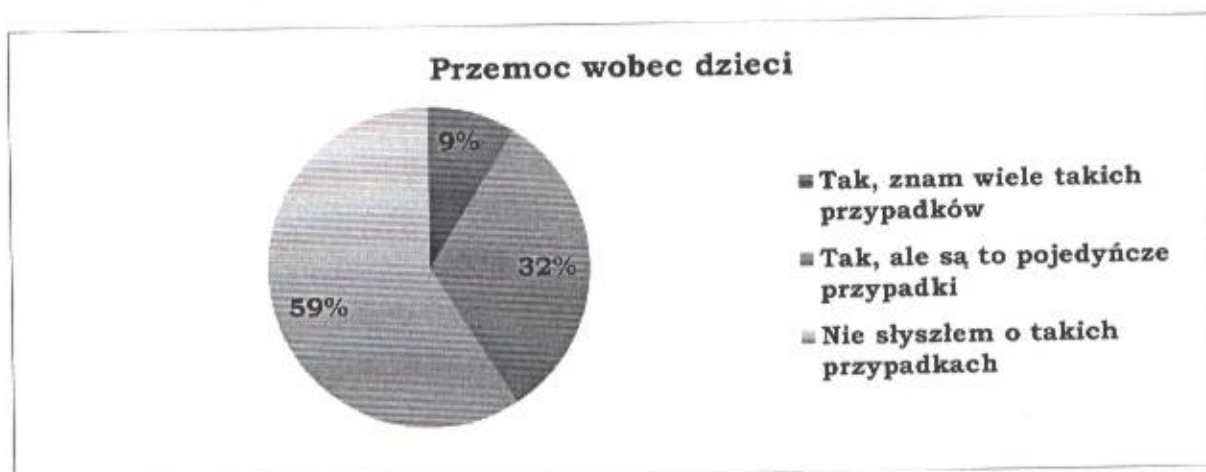
Przemoc wobec kobiet w opinii mieszkańców gminy

(Źródło: Badania ankietowe Ośrodka Profilaktyki Społecznej)

Przemoc wobec dzieci w opinii mieszkańców gminy

(Źródło: Badania ankietowe Ośrodka Profilaktyki Społecznej)

Przemoc wobec dzieci przybiera różne formy - od stosowania kar cielesnych, poprzez zadawanie cierpień fizycznych i inne formy poniżania. Przemocą może być także niewywiązywanie się z opieki nad dzieckiem i zaniedbywanie go, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych. Sprawcami przemocy wobec dzieci często są najbliżsi - rodzice, opiekunowie. Przemoc może mieć miejsce w każdym środowisku, niezależnie od statusu materialnego rodziny. Dorośli mieszkańcy Gminy Złoty Stok w zdecydowanej większości są przekonani co do tego, iż kary fizyczne i surowe traktowanie dziecka nie stanowią dobrej metody wychowawczej.

Opinie mieszkańców gminy dotyczące wychowania dzieci (dane w procentach)

(Źródło: Badania ankietowe Ośrodka Profilaktyki Społecznej)

Z danych pochodzących od Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie w gminie Złoty Stok jest nadużywanie alkoholu, a ofiarami przemocy w rodzinie są głównie kobiety. Mężczyźni są najczęstszymi sprawcami przemocy domowej. Przemoc w rodzinie na terenie naszej gminy jest problemem społecznym, który wzrasta z roku na rok i najczęściej (co nie jest to regułą) występuje w rodzinach najuboższych, jest również powiązana z nadużywaniem alkoholu i niskim wykształceniem.

Przypadki znęcania najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętych ścianach i zamkniętym kręgu osób. Ofiary przemocy często wstydzą się o tym mówić. Osoby doznające przemocy domowej często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę problemu przemocy. Z uwagi na bezpośredni kontakt z rodzinami, często w momencie ujawniania przemocy, najczęściej to funkcjonariusze policji wdrażają procedurę „Niebieskiej Karty”, co pozwala na rozpoczęcie konkretnych działań pomocowych wobec rodzin w których dochodzi do przemocy domowej. Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotym Stoku, systematycznie pracując z klientami, często diagnozują problem przemocy i wdrażają procedurę „Niebieskiej Karty”. Kolejnym krokiem jest monitorowanie przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny,

wszelkich działań mających na celu prawidłową diagnozę i podejmowanie działań pomocowych wobec konkretnych rodzin, osób doświadczających przemocy w rodzinie, jak i sprawców tej przemocy.

IV. Cele programu.

1. **Cel główny programu:** zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc oraz ochrony ofiar przemocy.

2. **Cele szczegółowe programu:**

1) Koordinacja działań lokalnych podmiotów.

Zadania:

Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie gminy Złoty Stok Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych, poprzez zadania Zespołu:

- a) kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- b) wypracowanie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania,
- c) kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocy,
- d) monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- e) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- f) gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- g) analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- h) występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

2) Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Zadania:

- a) przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym,
- b) ułatwianie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- c) rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- d) publikowanie na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotym

Stoku informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,

- e) promowanie zajęć edukacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży w szkołach i świetlicy opiekuńczo-wychowawczej,
- f) wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji

3) Zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy.

Zadania:

- a) działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- b) udzielanie pomocy socjalnej, finansowej i rzeczowej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- c) organizacja pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie - pomoc terapeuty rodzinnego w Punkcie Konsultacyjnym w Złotym Stoku, pomoc psychologa.
- d) zapewnienia bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie miejsc w całodobowym ośrodku wsparcia.

4) Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Zadania:

- a) działania podejmowane w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- b) działania separujące sprawców od ofiar przemocy w rodzinie – Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy,
- c) pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób stosujących przemoc w rodzinie – Punkt Konsultacyjny w Złotym Stoku, pomoc psychologa.

5) Podnoszenie kompetencji służb społecznych i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania:

podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy poprzez organizację profesjonalnych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V. Adresaci programu i źródła finansowania

1. Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Złoty Stok a w szczególności:
 - 1) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy,
 - 2) rodzin i osób zagrożonych przemocą,
 - 3) świadków przemocy,
 - 4) osób stosujących przemoc,
 - 5) przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą,
 - 6) społeczności lokalnej.
2. Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Złotym Stoku na lata 2017 – 2022 będą środki finansowe z budżetu gminy Złoty Stok oraz środki pozyskiwane

z innych źródeł pozabudżetowych, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu.

VI. Monitoring i ewaluacja programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022 będzie monitorowany poprzez:

- 1) sporządzanie corocznego sprawozdania z realizacji Programu w danym roku i przedłożenie go w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Złotym Stoku wraz z wnioskiem i potrzebami związanymi z realizacją zadań w kolejnym roku,
- 2) bieżącą wymianę informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami tworzącymi lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Złoty Stok.